Bölüm 1

Arapçada Muda‘‘af Fiiller

öğrenme çıktıları

1 Günlük Hayatımızda Arapça 1

1 Günlük hayatta bayramlarda kullanılan kavramları tanıyabilme

2 Muda‘‘af Fiilin Mâzî ve Muzâri Çekimi

2 Muda‘‘af fiilin di’li geçmiş zaman, şimdiki zaman ve olumsuz çekimlerini yapabilme

3 Muda‘‘af Fiillerde Emir ve Nehiy Çekimi

3 Muda‘‘af fiillerin emr-i hâzır, emr-i gâib; nehy-i hâzır ve nehy-i gâib çekimlerini yapabilme

4 Bugün Neler Yaptın?

4 Gün içinde yapılanları Muda‘‘af fiilleri kullanarak anlatabilme

5 Arapçada Kalıp İfadeler

5 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Anahtar Sözcükler الكلمات المفتاحية: • Muda‘‘af Fiil Çekimi تصريف الفعل المضَعَّف

عيد سعيد

كُلّ عَام وَأَنْتُمْ بِخَيْرِ

GİRİŞ

مُقَدّمة

Arapçada yapısında illetli harf bulunmayan (Sahîh) fiiller bildiğiniz gibi üç gruba ayrılır. Bu grubun ilk ögesi olan Sâlim fiilin çekimini daha önce görmüştük. İkinci kitabımızın ilk bölümüne Arapça Sahîh fiiller grubunun ikinci ögesi *Muda"af (şeddeli)* fiiller ile başlayacağız. Adından da anlaşılacağı üzere muda"af fiiller yapısında şedde bulunan fiillerdir. Bu bölümde muda"af fiillerin mâzî ve muzâri kiplerde olumlu ve olumsuz çekimlerinin yanı sıra emir ve nehiy formları da verilecektir.

Bölüm içinde muda"af fiillerin kullanıldığı bir diyalog ve bir metin bulunmaktadır.

GÜNLÜK HAYATIMIZDA ARAPÇA 1

العربية في حياتنا اليومية ١

زيارة العِيد

ذهب أحمد إلى بيت عَمّته لزيارة العيد و دَقَّ البابَ. و عندما فتحتْ العَمَّةُ فاطمة البابَ صاحَتْ:

العمَّة: أحمد! أَهلاً و سَهلاً، أَهلاً و سَهلاً يا أحمد! أُدْخُلْ، أُدْخُلْ يا ابني الْحَبِيب! عَمُّكَ عَلِي بِالدَّاخِل. يا لها مِنْ مُفاجَأَة جَميلَة! يا عَلِي، هل تَعْرِف مَنْ جاء؟

العَمُّ عَلِي: أهلا و سهلا يا أحمد.

أَحمَد: أهلا بِكُم. عيدكُم مُبارك. كُلُّ عام و أنتُمْ بِخَيْر.

العمَّة: كُلّ عام و أنْتَ بِخير يا حبيبي. أين أنتَ؟ مَرَّتْ سَنةٌ و نحن ما رأيْناك.

أَحمَد: ذَهَبْتُ للدِّراسَة إلى كَنَدا يا عَمَّتي و رجَعْتُ الأُسْبوع الماضي بِمُناسَبة عيد الأضْحى المُبارك.

العمَّة: الحمد لله على السَّلامة يا ابْنِي.

أَحمَد: الله يسلِّمك يا عَمَّتي، كيف حالكِ؟ كيف صِحَّتُكِ؟ و كيف حالكَ يا عَمّي علِي؟

العمَّة: الحمد لله نحن بخير و صِحَّتنا جَيِّدة. صنَعْتُ بَقلاوَة بِمُناسَبة العيد، و الشّاي جاهز في المطبخ، هل أَصُبُّ لك شاياً مع البقلاوة؟

أَحمد: لا تَصُبِّي لي شايًا. و لكن آكُلُ البقلاوة، منذ مُدّة طَويلة ما أَكلتُها.

العمَّة: لا أشُكُّ في ذلك.

Bayram Ziyareti

Ahmet bayram ziyareti için halasının evine gitti ve kapıyı çaldı. Fatma hala kapıyı açınca çığlık attı:

Hala: Ahmet! Hoş geldin, hoş geldin Ahmet, gir, gir canım oğlum! Amcan Ali içeride. Ne güzel bir sürpriz! Ali, kim geldi biliyor musun?

Ali Amca: Hoş geldin Ahmet.

Ahmet: Hoş bulduk. Hayırlı bayramlar, bayramınız kutlu olsun.

Hala: Bayramın kutlu olsun canım, sen neredesin, bir yıl geçti ve seni görmedik.

Ahmet: Eğitim için Kanada'ya gittim halacığım, mübarek kurban bayramı münasebetiyle geçen hafta döndüm.

Hala: Şükürler olsun sağ salim döndün oğlum.

Ahmet: Allah sana da sağlık versin halacığım, nasılsın? Sağlığın nasıl? Ali amca sen nasılsın?

Hala: Çok şükür. Biz iyiyiz, sağlığımız iyi. Bayram dolayısıyla baklava yaptım. Çay mutfakta hazır. Sana baklavayla birlikte çay koyayım mı?

Ahmet: Hayır, çay koyma, ama baklava yerim, uzun zamandan beri yemedim.

Hala: Bundan şüphem yok!

أحْضَرَتْ العمةُ طَبَقاً من البقلاوة و وضَعَتْه أمامَ أحمد. أكَلَ أحْمَد قِطْعَةً من البَقلاوة و قالَ:

أَحمد: سَلِمَت يَداكِ يا عَمَّتي. البَقْلاوة لَذيذَة جدّا.

العمَّة: بالعافية. صَنَعْتُها مع ليلى في البيت.

أَحمد: أينَ ليلى؟

العمَّة: ذَهبَتْ مع شَقيقِها مُصطفى إلى المَقْبَرَة لزِيارَة قَبْرِ والدهما.

أَحمد: الله يَرْحَمُه. أنا ذهبتُ إلى المَقْبَرَة يومَ عَرَفَة. أَلَمْ تذْهَبْ أنتَ إلى المَقْبَرَة يا عَمِّي؟

العمّ علي: أنا ذهبْتُ بَعْدَ أداءِ صَلاة العيد يا ابْني. الله يَرْحَم جَميعَ مَوْتانا.

Hala baklavadan bir tabak getirdi ve Ahmet'in önüne koydu. Ahmet baklavadan bir parça yedi ve şöyle dedi:

Ahmet: Eline sağlık halacığım. Baklava çok lezzetli.

Hala: Afiyet olsun! Leyla ile birlikte evde yaptım.

Ahmet: Leyla nerede?

Hala: Babalarının kabrini ziyaret etmek için kardeşi Mustafa'yla mezarlığa gitti.

Ahmet: Allah rahmet eylesin. Ben mezarlığa arefe günü gittim. Amca sen mezarlığa gitmedin mi?

Ali Amca: Ben bayram namazını kıldıktan sonra gittim oğlum. Allah tüm ölülerimize rahmet etsin.

dikkat

Yukarıdaki diyalogda, الله يُسَلِّمك ifadesinin hangi bağlamda kullanılmış olduğuna dikkat ediniz. Bu ifade, daha önce سلامتك (Geçmiş olsun) sözüne karşılık olarak (Teşekkür ederim) anlamında geçmişti. Burada ise, yolculuktan gelen birine söylenen الحمد لله على السلامة ("Sağ salim geldiğiniz için Allah'a hamdolsun" veya "Şükürler olsun salimen geldiniz") ifadesinin karşılığı olarak kullanılmıştır.

Bu tarz kullanımlar dilin kültürel kodları sayıldığından, bir yolculuktan gelen birine "الحمد لله على السلامة" demeyi (Araplar bunu çoğu zaman bazı harfleri yutarak *"hamdillah 'a'sselâme"* biçiminde telaffuz ederler); ayrıca bir yolculuktan geldiğinizde size Arapça bu şekilde hitap eden birine "الله يُسَلِّمك" biçiminde karşılık vermeyi unutmayınız.

dikkat

كل عام وأنتم بخير ifadesi Araplarda pek çok bağlamda, pek çok münasebet dolayısıyla kullanılır. Hicrî olsun, miladî olsun yeni yıl dolayısıyla; dinî olsun, milli olsun her tür bayram münasebetiyle; yeni bir ders yılının başlaması veya yaş günü münasebetiyle Arapların değişmeyen kutlama ifadesidir. Bu kalıp ifadede sadece أنتم zamirini, muhatap kişiyle samimiyet ölçüsünde bazen أنتَ veya أنتِ biçiminde değiştirilebilir, bazen de بخير ifadesi abartılı olarak بألْف خير (bin hayır) biçiminde kullanılabilir. Bu kalıp kutlama ifadesi, yukarıda belirtilen değişiklikler olsun olmasın, bağlamına bağlı olarak Türkçeye şu ifadelerden uygun olanıyla aktarılır:

- Bayramınız kutlu olsun.
- Yeni yılınız kutlu olsun.
- Doğum gününüz kutlu olsun.
- Yeni eğitim-öğretim yılı hayırlı olsun.

Bu aktarımın tersi de geçerlidir. Yani yukarıdaki Türkçe kutlama ifadelerini Arapçaya çevirecek olduğumuzda hepsi için كُلَّ عام وأنْتُمْ بِخَيْر kalıp ifadesini kullanabilirsiniz.

Arapça bu kalıp tebrik ifadesine muhatap olan kişi, aynı kalıp ifade ile karşılık verebileceği gibi, aşağıdaki seçeneklerden biri ile de karşılık verebilir:

موسى: كلُّ عام وأنْتُمْ بِخَيْر.

محمد: كلُّ عام وأنْتُمْ بِخَيْر.

كلُّ عام وأنْتُمْ بِأَلْف خَيْر.

كلُّ سَنَة وأنْتُمْ طَيِّبون.

كلُّ سَنَة وأنْتُمْ بالصِّحَّة والسَّعادَة.

Arapça verilen bu karşılıklar, yine bağlama uygun olarak "Bilmukabele", "Sizin de", "Teşekkür ederim" gibi ifadelerle Türkçeye aktarılabilir.

زينب: كُلَّ عام و أنتِ بخير يا جَدَّتي.

الجدّة: كُلّ عام و أنتِ بأَلْف خَيْر يا ابنتي.

Zeynep: Bayramın kutlu olsun nineciğim.

Nine: Senin de bayramın kutlu olsun kızım.

عبدالله: عِيد أضْحَى سَعيد يا جَدّي.

الجدّ: عيد أضْحَى مُبارَك يا نور عَيْني.

Abdullah: Kurban bayramın kutlu olsun dedeciğim.

Dede: Kurban bayramın mübarek olsun gözümün nuru.

Öğrenme Çıktısı

1 Günlük hayatta bayramlarda kullanılan kavramları tanıyabilme

Araştır/ Tekrarla 1	İlişkilendir/ Karşılaştır	Anlat/ Paylaş
Bayram ile ilgili kavramların Arapçalarını araştırınız.	Bir bayram ziyaretinde yaşadıklarınızı bu diyalogla ilişkilendiriniz.	Arkadaşlarınızla birlikte bu diyaloğu canlandırınız.

DİLBİLGİSİ: ARAPÇADA MUDA“AF FİİLLER

القواعِد: الأفعال المضعّفة

Sahîh fiiller grubunun ikinci ögesi olan *Muda“af fiiller* (الأفعال المضعّفة), yapısında şedde bulunan sulâsî fiillerdir. Bu fiillerin ikinci ve üçüncü harfleri, yani ‘aynu’l fiili ve lâmu’l-fiili aynı harftir: مَدَّ / فَرَّ / شَدَّ / مَرَّ / عَدَّ fiilleri gibi.

Muda“af fiilin mâzî yapısı, örneğin 1. kalıptan olan مَدَّ fiilinin yapısı incelendiğinde, bunun aslının فَعَلَ formunda مَدَدَ olduğu görülür. Aynı olan iki harf (bu örnekte iki dâl harfi) yan yana gelince, tek harfe indirgenip, yazılmayan harf ve harekesi yerine şedde kullanılmıştır. Yapılan bu işleme Arapçada idgâm (الإِدْغام) denir.

Muda“af Fiilin Mâzî Çekimi

Muda“af fiilin mâzî (di’li geçmiş zaman) çekimi, sâlim fiilin mâzî çekiminden pek farklı değildir. Özellikle 3. çoğul şahıs dişil formundan itibaren idgâm çözülmek suretiyle (yani şeddeyi kaldırıp aynı harfi yan yana kullanarak) yapılan fiilin çekimi, tıpkı sâlim fiilin mâzî çekimi gibidir. Şimdi مَدَّ fiiliyle yapılan aşağıdaki çekim tablosunu inceleyelim:

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ مَدّوا Onlar uzattılar	هُما مَدّا O ikisi uzattı	هُوَ مَدَّ O uzattı	Gâib
هُنَّ مَدَدْنَ Onlar uzattılar	هُما مَدَّتا O ikisi uzattı	هِيَ مَدَّتْ O uzattı	Gâibe
أَنْتُمْ مَدَدْتُمْ Sizler uzattınız	أَنْتُما مَدَدْتُما Siz ikiniz uzattınız	أَنْتَ مَدَدْتَ Sen uzattın	Muhâtab
أَنْتُنَّ مَدَدْتُنَّ Sizler uzattınız	أَنْتُما مَدَدْتُما Siz ikiniz uzattınız	أَنْتِ مَدَدْتِ Sen uzattın	Muhâtaba
نَحْنُ مَدَدْنا Biz uzattık		أنا مَدَدْتُ Ben uzattım	Mutekellim

Şimdi muda“af fiilin mâzî formuyla kurulu aşağıdaki cümlelerin i‘râbını yapalım:

مدَّ رَسولُ اللهِ يدَ العَوْنِ للفُقَراءِ. (Resûlullah fakirlere yardım eli uzattı.)

مدَّ	: Mâzî fiil (muda“af), üçüncü tekil şahıs, eril.
رسولُ	: Fâ‘il, merfû, ref alâmeti sondaki damme, aynı zamanda muzâf.
اللهِ	: Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.
يدَ	: Mef‘ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha, ayrıca muzâf.
العَوْنِ	: Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.
لِ	: Harf-i cer
الفُقراءِ	: Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

صَبَبْتُ الماءَ في حَوْضِ الإِسْتِحْمامِ. (Suyu küvete döktüm.)

صَبَبْتُ	: Mâzî fiil (muda“af), birinci tekil şahıs, faili bitişik zamir *tâu'l-muteharrike* (تُ).
الماءَ	: Mef‘ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.
في	: Harf-i cer
حَوْضِ	: Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra, aynı zamanda muzâf.
الإِسْتِحْمامِ	: Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

Muda“af Fiilin Muzâri Çekimi

Muda“af fiilin muzâri formu, sâlim fiilin muzâri formundan farklıdır. İkinci ve üçüncü harflerin (‘aynu'l-fi‘l'in ve lâmu'l-fi‘l'in) aynı olması dolayısıyla tek harfe indirgenip şeddelenmesi (idgâm) sonucu, muzâride en önemli hareke olan ‘aynu'l-fi‘l'in harekesi fâu'l- fi‘l'e aktarılır. Dolayısıyla muda“af fiillerin muzârilerinde ‘aynu'l-fi‘l'lerin harekeleri birinci harfin, yani fâu'l- fi‘l'in üstünde görünür. Örnek:

1. مَدَّ fiili birinci kalıptandır. Dolayısıyla aslı (مَدَدَ - يَمْدُدُ) biçimindedir. İdgâm uygulandığında mâzî formu مَدَّ olurken, muzâri formu يَـمُـدُّ biçimini alır.
2. فَرَّ fiili ikinci kalıptandır. Dolayısıyla aslı (فَرَرَ - يَفْرِرُ) biçimindedir. İdgâm uygulandığında mâzî formu فَرَّ olurken, muzâri formu يَفِرُّ biçimini alır.
3. مَلَّ fiili dördüncü kalıptandır. Dolayısıyla aslı (مَلِلَ - يَمْلَلُ) biçimindedir. İdgâm uygulandığında mâzî formu مَلَّ olurken, muzâri formu يَـمَـلُّ biçimini alır.

Muda“af fiilin muzârisindeki bu yapısal fark kavrandıktan sonra, herhangi bir muda“af fiilin muzâri çekiminin, sâlim bir fiilin muzâri çekiminden pek bir farkı olmadığını fark edeceksiniz. Şimdi aşağıdaki çekim tablosunda, birinci kalıptan olan مَدَّ fiilinin muzâri çekimini inceleyelim:

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ يَمُدّونَ Onlar uzatıyorlar, uzatırlar	هُما يَمُدّانِ O ikisi uzatıyor, uzatır	هُوَ يَمُدُّ O uzatıyor, uzatır	Gâib
هُنَّ يَمْدُدْنَ / يَمْدُدْنَ Onlar uzatıyorlar, uzatırlar	هُما تَمُدّانِ O ikisi uzatıyor, uzatır	هِيَ تَمُدُّ O uzatıyor, uzatır	Gâibe
أَنْتُمْ تَمُدّونَ Sizler uzatıyorsunuz, uzatırsınız	أَنْتُما تَمُدّانِ Siz ikiniz uzatıyorsunuz, uzatırsınız	أَنْتَ تَمُدُّ Sen uzatıyorsun, uzatırsın	Muhâtab
أَنْتُنَّ تَمْدُدْنَ / تَمْدُدْنَ Sizler uzatıyorsunuz, uzatırsınız	أَنْتُما تَمُدّانِ Siz ikiniz uzatıyorsunuz, uzatırsınız	أَنْتِ تَمُدّينَ Sen uzatıyorsun, uzatırsın	Muhâtaba
نَحْنُ نَمُدُّ Biz uzatıyoruz, uzatırız		أَنا أَمُدُّ Ben uzatıyorum, uzatırım	Mutekellim

dikkat

Bu tabloda sadece üçüncü çoğul şahıs dişil ile ikinci çoğul şahıs dişil formlarında idgâmın çözülerek tıpkı sâlim bir fiilin muzârisi gibi çekimlenebildiğini fark ediniz.

Şimdi muda‘‘af fiilin muzâri formu ile kurulu aşağıdaki cümlenin i‘râbını yapalım:

البَنَاتُ يَشْمُمْنَ رائِحَةَ الأَزْهارِ الجَميلَةِ في الحَديقَةِ.

(Kızlar, bahçedeki güzel çiçeklerin kokusunu kokluyorlar.)

البَنَاتُ : Mubteda, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

يَشْمُمْنَ : Bu fiil ile başlayan cümle, fiil cümlesi olarak mubtedanın haberidir, mahallen merfûdur (çünkü cümlelerin i‘râbı mahallendir); يَشْمُمْنَ : Muzâri fiil, üçüncü çoğul şahıs, dişil, fâili bitişik zamir *nûnu'n-nisve* (ن), (Bu fiili يَشْمُمْنَ biçiminde da kullanmak mümkündü!).

رائِحَةَ : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha, ayrıca muzâf.

الأَزْهارِ : Muzâfun ileyh, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra, aynı zamanda mevsûf.

الجَميلَةِ : الأَزْهارِ'nin sıfatı, dolayısıyla onun gibi, belirli, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra; mevsûfu olan الأَزْهارِ gayr-ı âkil çoğul formunda olduğu için tekil dişil kabul edildiğinden sıfatı olan الجَميلَةِ de tekil, dişil.

في : Harf-i cer

الحَديقَةِ : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

Muda“af Fiilin Olumsuz Çekimi

Mâzî Olumsuz

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ ما مَدّوا Onlar uzatmadılar	هُما ما مَدّا O ikisi uzatmadı	هُوَ ما مَدَّ O uzatmadı	Gâib
هُنَّ ما مَدَدْنَ Onlar uzatmadılar	هُما ما مَدَّتا O ikisi uzatmadı	هِيَ ما مَدَّتْ O uzatmadı	Gâibe
أَنْتُمْ ما مَدَدْتُمْ Sizler uzatmadınız	أَنْتُما ما مَدَدْتُما Siz ikiniz uzatmadınız	أَنْتَ ما مَدَدْتَ Sen uzatmadın	Muhâtab
أَنْتُنَّ ما مَدَدْتُنَّ Sizler uzatmadınız	أَنْتُما ما مَدَدْتُما Siz ikiniz uzatmadınız	أَنْتِ ما مَدَدْتِ Sen uzatmadın	Muhâtaba
نَحْنُ ما مَدَدْنا Biz uzatmadık		أنا ما مَدَدْتُ Ben uzatmadım	Mutekellim

Muda“af fiilin olumsuz mâzisi ile kurulan bir cümlenin i‘râbını yapalım:

ما فَرَرْتُ مِن المَدْرَسَةِ. (Okuldan kaçmadım.)

ما : Mâ en-nâfiye
فَرَرْتُ : Mâzî fiil, birinci tekil şahıs, fâ‘il bitişik zamir olan *tâu'l-muteharrike* (ت).
من : Harf-i cer
المَدْرَسَةِ : Mecrûr, cer alâmeti sonundaki kesra.

لَمْ ile Olumsuz Mâzî

لَمْ ’in bir cezm edatı olduğunu, sadece muzâri fiilin başında kullanıldığını ve muzâri fiilin anlamını olumsuz mâzîye çevirdiğini biliyorsunuz. Şimdi bir muda“af fiilin لَمْ ile kullanımında, nasıl meczûm olduğunu bir tabloda görelim:

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ لَمْ يَمُدّوا Onlar uzatmadılar	هُما لَمْ يَمُدّا O ikisi uzatmadı	هُوَ لَمْ يَمُدَّ (لَمْ يَمْدُدْ) O uzatmadı	Gâib
هُنَّ لَمْ يَمُدْنَ/ لَمْ يَمْدُدْنَ Onlar uzatmadılar	هُما لَمْ تَمُدّا O ikisi uzatmadı	هِيَ لَمْ تَمُدَّ O uzatmadı	Gâibe
أَنْتُمْ لَمْ تَمُدّوا Sizler uzatmadınız	أَنْتُما لَمْ تَمُدّا Siz ikiniz uzatmadınız	أَنْتَ لَمْ تَمُدَّ (لَمْ تَمْدُدْ) Sen uzatmadın	Muhâtab
أَنْتُنَّ لَمْ تَمُدْنَ/ لَمْ تَمْدُدْنَ Sizler uzatmadınız	أَنْتُما لَمْ تَمُدّا Siz ikiniz uzatmadınız	أَنْتِ لَمْ تَمُدّي Sen uzatmadın	Muhâtaba
نَحْنُ لَمْ نَمُدَّ Biz uzatmadık		أنا لَمْ أَمُدَّ Ben uzatmadım	Mutekellim

Şimdi aşağıdaki cümlenin i‘râbını yapalım:

(Bu şehre uğramadım.) لَمْ أمُرَّ بِهذه المَدينةِ.

لَمْ : Cezm edatı, muzâri fiili cezm eder ve anlamını olumsuz mâzîye çevirir.

أمُرَّ : Muzâri fiil, meczûm, cezm alâmeti sondaki fetha, çünkü muda“af fiil, fâili gizli zamir olan (أنا).

بِ : Harf-i cer

هذه : İşaret sıfatı (ismu’l-işâra), mahallen mecrûr, çünkü mebnî.

المَدينةِ : Muşârun ileyh, mecrûr (çünkü işaret sıfatına uymak zorunda), cer alâmeti sondaki kesra.

Muzâri Olumsuz

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ لا يَمُدّونَ Onlar uzatmıyorlar, uzatmazlar	هُما لا يَمُدّانِ O ikisi uzatmıyor, uzatmaz	هُوَ لا يَمُدُّ O uzatmıyor, uzatmaz	Gâib
هُنَّ لا يَمُدْنَ / لا يَمْدُدْنَ Onlar uzatmıyorlar, uzatmazlar	هُما لا تَمُدّانِ O ikisi uzatmıyor, uzatmaz	هِيَ لا تَمُدُّ O uzatmıyor, uzatmaz	Gâibe
أَنْتُمْ لا تَمُدّونَ Sizler uzatmıyorsunuz, uzatmazsınız	أَنْتُما لا تَمُدّانِ Siz ikiniz uzatmıyorsunuz, uzatmazsınız	أَنْتَ لا تَمُدُّ Sen uzatmıyorsun, uzatmazsın	Muhâtab
أَنْتُنَّ لا تَمُدْنَ / تَمْدُدْنَ Sizler uzatmıyorsunuz, uzatmazsınız	أَنْتُما لا تَمُدّانِ Siz ikiniz uzatmıyorsunuz, uzatmazsınız	أَنْتِ لا تَمُدّينَ Sen uzatmıyorsun, uzatmazsın	Muhâtaba
نَحْنُ لا نَمُدُّ Biz uzatmıyoruz, uzatmayız		أنا لا أَمُدُّ Ben uzatmıyorum, uzatmam	Mutekellim

Şimdi muda“af fiilin olumsuz muzârisi ile kurulmuş bir cümlenin i‘râbını yapalım.

(Baba bir hikâye anlatmıyor.) لا يَقُصُّ الأبُ قِصَّةً.

لا : Lâ en-nâfiye

يَقُصُّ : Muzâri fiil, üçüncü tekil şahıs, eril.

الأبُ : Fâil, merfû, ref alâmeti sondaki damme.

قِصّةً : Mef‘ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

Öğrenme Çıktısı

2 Muda“af fiilin di’li geçmiş zaman, şimdiki zaman ve olumsuz çekimlerini yapabilme

Araştır/ Tekrarla 2

مَرَّ fiili 1. kalıptan; فَرَّ fiili 2. kalıptandır. Mâzî ve muzâri çekimlerini defterinize yazınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur’ân-ı Kerîm’in “Âli İmrân Sûresi” 164. ve “Sad Sûresi” 20. ayet-i kerimelerinde bulunan muda“af fiilleri tespit ediniz.

Anlat/ Paylaş

Arapça öğrenen arkadaşlarınızla birlikte karton üzerine muda“af fiil çekim tabloları hazırlayınız. Ezberlediğiniz çekimleri birbirinize okuyunuz.

MUDA“AF FİİLLERDE EMİR VE NEHİY ÇEKİMİ

الأمرُ و النهي في الأفعال المضعّفة

Muda“af Fiilin Emr-i Hâzır Çekimi

Bir muda“af fiil olan مَدَّ (uzattı) fiilinden emr-i hâzır kipi elde etmek istediğimizde, yine sulâsî fiillerde emr-i hâzır kipinin bulunuşuna ilişkin yolu izlememiz gerekmektedir. Buna göre:

1. Fiilin ikinci şahıs muzârisi (eril) alınır: أَنْتَ تَمُدُّ
2. Baştaki muzâraat harfi atılır: مُدُّ
3. Baştaki muzâraat harfi atıldıktan sonra ardından gelen harf (burada –mim- harfi) harekeli olduğu için okunabiliyor, bu yüzden başa elif getirilmesine gerek bulunmuyor.
4. Son işlem olarak fiilin sonu cezm edilir: مُدَّ (Burada şeddenin üstündeki damme harekesinin fethaya dönüştüğünü ve bunun bir cezm alâmeti olduğunu hatırlayınız!)

Emr-i hâzır bulma kuralını, ikinci şahsa ait diğer formlar üzerinde de uygulayacak olursak, şöyle bir sonuç elde ederiz.

أنْتُما تَمُدّانِ	←	مُدّا
أنْتُمْ تَمُدّونَ	←	مُدّوا
أنْتِ تَمُدّينَ	←	مُدّي
أنْتُما تَمُدّانِ	←	مُدّا
أنْتُنَّ تَمْدُدْنَ/تَمُدْنَ	←	اُمْدُدْنَ/مُدْنَ

Bazen muda‘‘af fiilin “ikinci tekil şahıs eril” formu ile “ikinci çoğul şahıs dişil” formlarında emr-i hâzırlar; fiilin asıl hâli, yani şedde kullanılmadığı, idgâmsız hâli olan يَمْدُدُ – مَدَدَ yapısı dikkate alınarak kullanılır. Bu durumda emr-i hâzır formu, ilgili şahıslar için -tıpkı sâlim bir fiilde olduğu gibi- şöyledir:

أَنْتَ تَمْدُدُ ← مْدُدْ ← امْدُدْ ← اُمْدُدْ ← اُمْدُدْ

أَنْتُنَّ تَمْدُدْنَ ← مْدُدْنَ ← امْدُدْنَ ← اُمْدُدْنَ ← اُمْدُدْنَ

Buna göre, bir muda‘‘af fiil olan مَدَّ fiilinin emr-i hâzır kipinin çekimini şu şekilde düzenleyebiliriz:

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
أَنْتُمْ مُدّوا Sizler uzatınız	أَنْتُما مُدّا Siz ikiniz uzatın	أَنْتَ مُدَّ (اُمْدُدْ) Sen uzat	Muhâtab
أَنْتُنَّ مُدْنَ (اُمْدُدْنَ) Sizler uzatınız	أَنْتُما مُدّا Siz ikiniz uzatın	أَنْتِ مُدِّي Sen uzat	Muhâtaba

Muda‘‘af Fiilin Nehy-i Hâzır Çekimi

Hatırlayacağınız üzere nehy-i hâzır, ilgili şahsa ait muzâri fiilin başına nehiy lâ’sı (لا الناهية *lâ en-nâhiye*) getirilerek yapılıyordu. Nehiy lâ’sı, başına geldiği muzâri fiili cezm ediyor, anlamı olumsuz emre çeviriyordu. Dolayısıyla مَدَّ fiilinin nehy-i hâzır çekimini ilgili şahıslar için aşağıdaki gibi yaparız. Burada da fiilin “ikinci tekil şahıs eril” ile “ikinci çoğul şahıs dişil” formları için idgâmlı ve idgâmsız yapısına göre iki kullanımın söz konusu olduğunu biliniz:

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
أَنْتُمْ لا تَمُدّوا Sizler uzatmayınız	أَنْتُما لا تَمُدّا Siz ikiniz uzatmayın	أَنْتَ لا تَمُدَّ (لا تَمْدُدْ) Sen uzatma	Muhâtab
أَنْتُنَّ لا تَمْدُنْ (لا تَمْدُدْنَ) Sizler uzatmayınız	أَنْتُما لا تَمُدّا Siz ikiniz uzatmayın	أَنْتِ لا تَمُدِّي Sen uzatma	Muhâtaba

Muda‘‘af Fiilin Emr-i Gâib Çekimi

Emr-i gâib formunun üçüncü şahıslara dönük emir kipi olduğunu daha önce görmüştük. Dolayısıyla ilgili şahsa ait muzâri fiilin başına kesra ile harekeli bir emir lâm’ı (لام الأمر) getirilerek yapıldığını biliyorsunuz. Bu “emir lâmı”, başında kullanıldığı muzâri fiili cezm eder ve fiilin anlamını da dilek-istek kipine çevirir.

Şimdi مَدَّ fiilinin emr-i gâib çekimini aşağıdaki tabloda inceleyelim. Burada da fiilin “üçüncü tekil şahıs eril” ile “üçüncü çoğul şahıs dişil” formları için idgâmlı ve idgâmsız yapısına göre iki kullanımın söz konusu olduğunu biliniz:

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ لِيَمُدّوا Onlar uzatsınlar	هُما لِيَمُدّا O ikisi uzatsın	هُوَ لِيَمُدَّ (لِيَمْدُدْ) O uzatsın	Gâib
هُنَّ لِيَمْدُنْ (لِيَمْدُدْنَ) Onlar uzatsınlar	هُما لِتَمُدّا O ikisi uzatsın	هِيَ لِتَمُدَّ O uzatsın	Gâibe

Muda‘‘af Fiilin Nehy-i Gâib Çekimi

Nehy-i gâib formunun üçüncü şahıslara yönelik olumsuz emir kipi olduğunu daha önce görmüştük. Dolayısıyla ilgili şahsa ait muzârî fiilin başına "nehiy lâ'sı" (لا الناهية *lâ en-nâhiye*) getirilerek yapıldığını biliyorsunuz. Bu "nehiy lâ'sı", başında kullanıldığı muzâri fiili cezm eder ve fiilin anlamını olumsuz emir kipine çevirir.

Şimdi مَدَّ fiilinin nehy-i gâib çekimini aşağıdaki tabloda inceleyelim. Burada da fiilin "üçüncü tekil şahıs eril" ile "üçüncü çoğul şahıs dişil" formları için idgâmlı ve idgâmsız yapısına göre iki kullanımın söz konusu olduğunu biliniz:

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هم لا يَمُدّوا Onlar uzatmasınlar	هما لا يَمُدّا O ikisi uzatmasın	هو لا يَمُدَّ (لا يَمْدُدْ) O uzatmasın	Gâib
هُنَّ لا يَمْدُدْنَ (لا يَمْدُدْنَ) Onlar uzatmasınlar	هما لا تَمُدّا O ikisi uzatmasın	هِيَ لا تَمُدَّ O uzatmasın	Gâibe

Şimdi aşağıdaki cümlelerde emir ve nehiy kiplerinin nasıl kullanıldığına bakalım ve cümlelerin i‘râbını yapalım:

Emr-i hâzır:

عُدّوا الأشْجارَ في الحَديقَة. (Bahçedeki ağaçları sayınız.)

عُدّوا : Emr-i hâzır, ikinci çoğul şahıs eril, meczûm, cezm alâmeti nûn harfinin düşürülmesi, fâ‘ili bitişik zamir olan *vâvu'l-cemâ'a* (و).

الأشْجارَ : Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.

في : Harf-i cer

الحَديقَة : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

Nehy-i hâzır:

لا تَشُكَّ في صَديقِكَ! (Arkadaşından şüphelenme!)

لا : Lâ en-nâhiye (muzâri fiilin başına gelir, onu cezm eder ve anlamını olumsuz emir kipine çevirir).

تَشُكَّ : Muzâri fiil, ikinci şahıs, tekil, eril, başındaki *lâ en-nâhiye*'den dolayı meczûm, cezm alâmeti sondaki fetha, çünkü muda‘‘af fiil, fâil gizli zamir (أَنْتَ).

في : Harf-i cer

صَديقِك : صَديق Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra, ayrıca muzâf; ك muzâfun ileyh, mahallen mecrûr, çünkü zamir (zamirler mebnîdir, değişmez).

Emr-i Gâib:

لِيَمُرَّ مِنْ هذا الطَّرِيقِ. (Bu yoldan geçsin.)

لِ : Lâmu'l-emr

يَمُرَّ : Muzâri fiil, üçüncü şahıs, tekil, eril, başındaki *lâmu'l emr*'den dolayı meczûm, cezm alâmeti sondaki fetha, çünkü muda“af fiil, fâ'il gizli zamir (هُو).

مِنْ : Harf-i cer

هذا : İşaret sıfatı (ismu'l-işâra), mahallen mecrûr, çünkü mebnî.

الطَّرِيقِ :Muşârun ileyh, mecrûr (çünkü işaret sıfatına uymak zorunda), cer alâmeti sondaki kesra.

Nehy-i Gâib

لا يَمَلّوا مِن الجَهْدِ! (Çabalamaktan bıkmasınlar!)

لا : Lâ en-nâhiye (muzâri fiilin başına gelir, onu cezm eder ve anlamını olumsuz emir kipine çevirir).

يَمَلّوا : Muzâri fiil, üçüncü şahıs, çoğul, eril, başındaki *lâ en-nâhiye*'den dolayı meczûm, cezm alâmeti sondaki nûn'un düşmesi (*hazfu'n-nûn*), fâ'ili bitişik özne zamiri *vâvu'l-cemâ'a* (و).

مِن : Harf-i cer

الجَهْدِ : Mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

Öğrenme Çıktısı

3 Muda“af fiillerin emr-i hâzır, emr-i gâib; nehy-i hâzır ve nehy-i gâib çekimlerini yapabilme

Araştır/ Tekrarla 3	İlişkilendir/ Karşılaştır	Anlat/ Paylaş
Aşağıda verilen muda“af fiillerin emr-i hâzır, emr-i gâib, nehy-i hâzır, nehy-i gâib çekimlerini yapınız. (فَكَّ/1), (رَدَّ/1)	Tâhâ sûresi 31. ayette bulunan muda“af fiilin emr-i hâzırını tespit ediniz.	Bölüm içinde geçen muda“af fiillerin bir listesini yapınız. Bu fiilleri karışık olarak emir ve nehiy formlarına çeviriniz.

BUGÜN NELER YAPTIN?

ماذا فَعَلْت اليَوم؟

السلام عليكم. أَنا مليكة. اليوم مَلِلْتُ في البيت. و ذهَبْتُ إلى السوق. وبَعْد ذلك مَرَرتُ بصديقتي مريم. بيتها قريب من بيتنا. هي تَسْكُن مع جَدّتها السيّدة فاطمة. حَجَّت السيدة فاطمة قبل سنة. جلسنا في شرفة البيت. جدّتُها صبَّت لَنا الشاي. شَربنا معا وتكلَّمْنا عن الحجّ. قصَّتْ لنا جدّتُها حكاياتٍ عن حُجّاج مِن البلدان المختلفة.

Selâmün aleyküm. Ben Melike. Bugün evde canım sıkıldı. Çarşıya gittim. Ondan sonra arkadaşım Meryem'e uğradım. Onun evi bizim eve yakın. Büyükannesi Fatma Hanım ile yaşıyor. Fatma Hanım bir yıl önce hacca gitti. Evin balkonunda oturduk. Büyükannesi bize çay döktü. Birlikte çay içtik ve hac hakkında konuştuk. Büyükannesi bize farklı ülkelerden hacılar hakkında hikâyeler anlattı.

أَيْنَ ذَهَبَتْ مَليكة اليوم؟
Melike bugün nereye gitti?

ذَهَبَت إلى السوق.
Çarşıya gitti.

لماذا ذَهَبَتْ مَليكة إلى السوق؟
Melike niçin çarşıya gitti?

لِأَنّها مَلَّتْ في البيت.
Çünkü o, evde sıkıldı.

بِمن مَرَّتْ مليكة بَعْد السوق؟
Melike çarşıdan sonra kime uğradı?

مَرَّتْ بِصديقتها مريم.
Arkadaşı Meryem'e uğradı.

منْ قَصَّتْ لهما حكايات؟
O ikisine kim hikâyeler anlattı?

جَدّةُ مَرْيم قَصَّتْ لهما حكايات.
Meryem'in büyükannesi ikisine hikâyeler anlattı.

Öğrenme Çıktısı

4 Gün içinde yapılanları Muda‘‘af fiilleri kullanarak anlatabilme

Araştır/ Tekrarla 4

Defterinize önceki kısımda Melike’nin cümleleri tarzında muda‘‘f fiiller içeren ve gün içinde neler yaptığınızı anlatan en az 10 cümleden oluşan kısa bir metin yazınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Türk Dil Kurumu sözlüğünde “hac”, “kıssa”, “cet”, “sene” kelimelerini bularak kökenlerini araştırınız.

Anlat/ Paylaş

Bölüm içinde geçen muda‘‘af fiillerin bir listesini yapınız. Bu fiilleri karışık olarak emir ve nehiy formlarına çeviriniz.

ARAPÇADA KALIP İFADELER

التَّعْبيرات في اللغة العربية

الحمد لله!

Elhamdulillah

Arapçada aksıran kişi “الحمدُ لله” der. Yanında buluna kişi de ona “Allah sana merhametiyle muamele etsin” anlamında “يَرْحَمُكَ الله” der. Aksıran kişi devamında “Allah, bize de size de hidayet eylesin.” şeklinde Türkçeye çevirebileceğimiz “يَهْدينَا و يَهْديكُمُ الله” cümlesiyle karşılık verir.

نَعيمًا!

Sıhhatler olsun.

Türkçede tıraş olmuş veya banyodan yeni çıkmış birine "sıhhatler olsun" denir. Bu iyi dileğe "teşekkür ederim" biçiminde karşılık verilir. Arapçada da aynı durumlarda kullanılan "!نَعيمًا" ifadesinin karşılığı olarak anlamı "Allah sana nimetler versin" olan ".أَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْكَ" cümlesi kullanılır.

أَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْكِ يا أُمّي.
Teşekkürler anneciğim.

نَعيمًا حَبيبي.
Sıhhatler olsun canım.

dikkat

Kelime çevirisi "Allah sana nimet versin" olsa da bu ibarenin Türkçe çevirisinin bu konumda "Teşekkür ederim" şeklinde olmasının daha uygun olacağını unutmayınız.

نَعيمًا يا عَلي.
Sıhhatler olsun Ali.

أَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْكَ.
Teşekkürler.

dikkat

"نَعيمًا" ifadesine karşılık verirken "اللّٰهُ يُنْعِمُ عَلَيْكَ" cümlesi de kullanılabilir.

Öğrenme Çıktısı

5 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Araştır/ Tekrarla 5	İlişkilendir/ Karşılaştır	Anlat/ Paylaş
Bu kısımda geçen kalıp ifadeleri ezberleyiniz.	Türkçede banyo ve tıraştan sonra kullanılan kalıp ifadeler Arapçadakine benziyor mu? Karşılaştırınız.	Arapça öğrenen arkadaşlarınızla yeri geldiğinde bu ifadeleri kullanmaya çalışınız.

السلام عليكم. اليوم دَرَسْنا تَصْريفَ الأفعال المضَعَّفة.
الفعل المُضعّف هو فعلٌ عينه و لامه مِنْ جنس واحد. مثل مَدَّ.

Selâmün aleyküm. Bugün muda“af fiillerin çekimlerini öğrendik. Muda“af fiil , ‘ayn u’l-fi‘li ve lâmu’l-fi‘li aynı cinsten olan bir fiildir. Medde gibi.

كَتَبْتُ على السَّبّورة بَعض الأفعال. أُنْظُرُوا إلى السَّبّورة الآن.
هنا أمثلة الماضي و المضارع و الأمر للأفعال المضعّفة.

Tahtaya bazı fiiller yazdım. Şimdi tahtaya bakın.
Burada, muda“af fiiller için mâzî, muzâri ve emir örnekleri var.

okuma / قراءة

الأعْيادُ

مُحمّد يُحِبُّ العيدَ و أختُهُ زينب تُحِبُّ العيدَ أَيْضًا. أَفْرَادُ الأُسْرَة كُلُّهم يَفْرَحونَ بالعيدِ. يَلْبَسونَ المَلابسَ النّظيفةَ و الجميلة في العيد. اِسْتَيْقَظَ محمد مُبَكّراً في صباحِ يَوْمِ العيدِ و لَبِسَ مَلابِسَ العيدِ. و اسْتَيقظَتْ زينب مُبَكّرَةً و لَبِسَتْ مَلابِسَ العيدِ أيضاً.

"عِيدُكَ مُبارَك يا مُحمّد، كُلُّ عامٍ و أنتَ بِخير"، "عيدكِ مُبارَك يا زينب، كُلُّ عامٍ و أنتِ بخير". بَعْدَ هذه الأقْوالِ ذَهَبَ الاثْنانِ إلى الأبِ و الأمِّ و قَبّلا أيْدِيَهُما و قالا: "عيدُكَ مُبارك يا أبي و عيدُكِ مُبارك يا أمّي". ثُمَّ ذَهَب الأب و محمد إلى المَسْجِد الكَبير لأداءِ صَلاةِ العيدِ.

في العيدِ يَفْرَحُ كُلُّ المُسْلِمينَ بِزيارَة أقاربهم و جِيرانهم و أصْدِقائِهم. بَعْضُهم يَذهَبونَ إلى المَلاعب و الحَدائق. هناكَ عيدانِ دينِيّانِ للمُسْلِمين: عيدُ الفِطْر و عيدُ الأضْحَى. عيدُ الفِطْرِ في بِدايَة شهر شوال، بَعْد صَوْمِ شَهْرِ رمضان و أمّا عيد الأضْحى فهو في شهر ذي الحجة. في عيدِ الأضْحى يَذْبَحُ المسلمُ القادرُ أُضْحِيةً في سَبيل الله و يُوَزِّعُ مِن لَحْمها على الفُقَراء و المُحْتاجين و يُقَدِّمُ أيضا للضيوفِ.

Bayramlar

Muhammet bayramı sever, kız kardeşi Zeynep de bayramı sever. Bütün aile fertleri bayramda mutlu olurlar. Bayramda temiz ve güzel elbiseler giyerler. Muhammet bayram gününün sabahında erken kalktı ve bayramlıklarını giydi. Zeynep de erken kalktı ve bayramlıklarını giydi.

"Bayramın mübarek olsun Muhammet, iyi bayramlar", "Bayramın mübarek olsun Zeynep, iyi bayramlar". Bu sözlerden sonra ikisi anne ve babanın yanına gidip ellerini öptüler ve "Bayramın mübarek olsun babacığım", "Bayramın mübarek olsun anneciğim" dediler. Sonra baba ve Muhammet bayram namazını eda etmek üzere büyük camiye gittiler.

Bayramda bütün Müslümanlar akrabalarının, komşularının ve arkadaşlarının ziyaretiyle mutlu olurlar. Bazıları oyun alanlarına ve parklara gider. Müslümanlar için iki dinî bayram vardır. Bunlar Ramazan bayramı ve Kurban bayramıdır. Ramazan bayramı Şevvâl ayının başında, Ramazan ayı orucunun sonundadır. Kurban bayramı ise Zi'l-hicce ayındadır. Kurban bayramında gücü yetenler Allah yolunda bir kurban keser ve etinden fakirlere ve ihtiyacı olanlara dağıtır, misafirlere de takdim ederler.

'Abdulabbâs Abdulcâsim, vd. (2016), *el-Kırâ'atu'l-'Arabiyye li's-saffi'l-sâlis i'l-ibtidâ'î*, Bağdat, et-Tab'atu's-Tâsi'a, s. 53-54'te bulunan metinden uyarlanmıştır.

alıştırmalar

التَدْريبات

1- Aşağıdaki boşlukları sütundaki fiillerin uygun muzâri çekimleriyle doldurunuz.

	يَمُرُّ	يَفِرُّ	يَشُكُّ	يَرُدُّ	يَسُرُّ	يَضِلُّ	يَمَلُّ
نحن	نَمُرُّ						
أنتَ		تَفِرُّ					
أنْتِ			تَشُكّين				
أنا				أَرُدُّ			
هُنَّ					يَسْرُرْنَ		
أنْتُمْ						تَضِلّون	
هم							يَمَلُّون

2- Aşağıdaki boşlukları parantez içinde verilen muda‘‘af fiillerin uygun mâzî formlarıyla doldurunuz.

1. هم .... (مَرَّ) على السّوق.
2. .... (صَبَّ) الطلابُ الماءَ في الحَديقَةِ.
3. هُنَّ ما .... (شَكَّ) في صِحَّةِ والِدِهِنَّ.
4. .... (قَصَّ) الطالباتُ قَصَصَ الأنْبياء.
5. أنا .... (مَدَّ) إليه قَلَمِي.

3- Aşağıdaki boşlukları parantez içinde verilen muda‘‘af fiillerin uygun muzâri formlarıyla doldurunuz (fiillerin tümü 1. kalıptandır).

1. .... (مَدَّ) الفتاةُ الكِتابَ الآن.
2. الولدانِ .... (شَمّ) رائحةَ الطّعام.
3. الرجالُ .... (شدّ) الحَبْلَ الآن.
4. .... (صَبَّ) العامِلاتُ الماءَ في الحَوْضِ.
5. التِّلْميذُ .... (عَدّ) الأرْقامَ أمامَ المُعَلِّمِ.

4- Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri, parantez arasında verilen fiilin uygun emr-i hâzır formuyla doldurunuz.

1. انْتِ .... (مَرَّ – يمُرُّ) علينا في طريقك إلى السوق.
2. أنْتُمْ .... (شَكَّ – يشُكُّ) في صِحَّةِ هذه الأخْبارِ.
3. أنتما .... (فَرَّ – يفِرُّ) من الكلبِ.
4. أنْتَ .... (لَفَّ – يلُفُّ) يَمِينًا في نهايةِ الشارِعِ.
5. أنْتُنَّ .... (رَدَّ – يرُدُّ) على سُؤالي.

5- Aşağıdaki cümlelerin fiillerini emr-i gâibe çeviriniz (fiillerin kaçıncı kalıptan oldukları cümle sonunda parantez arasında verilmiştir).

1. مَلَّتْ البَناتُ من الأمورِ. (4)
2. ظَلَّتْ السّعادَةُ. (4)
3. قَلَّ الأصْدِقاءُ في حياتي. (2)
4. رَنَّ الهاتِفُ. (2)
5. فَكَّ البقالُ النُّقودَ. (1)

6- Aşağıdaki cümlelerin fiillerini öznesine göre nehy-i hâzıra veya nehy-i gâibe çeviriniz.

1. تَظُنُّ الطالبةُ الرّجُلَ في المَكْتَبَةِ.
2. أنتَ تَمُرُّ بِصَديقِكَ اليومَ.
3. يَقُصُّ المُعلِّمُ قِصَّةً.
4. يَضِلُّ الوَلَدُ عَن طَريقِ المَدْرَسَةِ.
5. تَلُفُّ الطالبة إلى اليسار.

7- Aşağıdaki Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1. قصَّتْ جَدَّتي لَنا قِصَصًا جَميلَةً.
2. الأَطْفالُ يَفِرُّونَ من الكَلْبِ.
3. هلْ ذَهَبْتَ إلَى الحلاّق؟ نَعيمًا!
4. لا تَمُرِّي أمامَ بابِنا!
5. فِرُّوا مِنَ الحَربِ!

8- Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1. Köpek çocuğu ısırmadı.
2. Çayı fincana dökme Ali!
3. Dedem uyumadan önce bana bir hikâye anlatır.
4. Günler hızla geçiyor.
5. Bayramınız kutlu olsun.
6. Ramazan Bayramınız kutlu olsun.
7. Kurban Bayramınız kutlu olsun.
8. Şükürler olsun sağlıcakla geldiniz.

9- Aşağıdaki cümlede altı çizili kelimenin i‘râbı hakkında hangi seçenekteki bilgi doğrudur?

مَدَّ رَسُولُ اللهِ يد العَون لِلْفُقَراء.

A. Muzâfun ileyh, mecrûr cer alâmeti sondaki kesra.
B. Câr-mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.
C. Mefûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki kesra.
D. Fâil, merfû, ref alâmeti vâv, çünkü düzenli eril çoğul.
E. Muzâf, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

10- لا تَفِرَّ مِنَ الـمَسْؤُولِيَّة.

Yukarıdaki cümledeki (تَفِرَّ)’nın i‘râbı ile ilgili hangi seçenekteki bilgi doğrudur?

A. Muda“af fil, mâzî, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.
B. Muzâri fiil, başındaki nehiy lâ’sı dolayısıyla meczûm, cezm alâmeti fetha.
C. Başındaki nefiy lâ’sı dolayısıyla olumsuz muzâri, merfû, ref alâmeti sondaki fetha.
D. Muda“af fil, muzâri, 3. şahıs dişil, tekil, başındaki nefiy lâ’sı dolayısıyla mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.
E. Muzâri fiil, 2. şahıs, tekil, dişil, başındaki lâ en-nâhiyeden dolayı meczûm, cezm alâmeti sondaki fetha.

1
Günlük hayatta bayramlarda kullanılan kavramları tanıyabilme
Günlük Hayatımızda Arapça 1
Bölüm içinde verilen diyalogla hem dilbilgisi konuları pekiştirilmekte, hem de Arapçada bayrama ilişkin kavramlara ve bayramlaşma ifadelerine değinilmektedir.
2
Muda"af fiilin di'li geçmiş zaman, şimdiki zaman ve olumsuz çekimlerini yapabilme
Muda"af Fiilin Mâzî ve Muzâri Çekimi
Muda"af fiilin mâzî (di'li geçmiş zaman) çekimi, sâlim fiilin mâzî çekiminden pek farklı değildir. Özellikle 3. çoğul şahıs dişil formundan itibaren idgâm çözülmek suretiyle yapılan fiilin çekimi, tıpkı sâlim fiilin mâzî çekimi gibidir. Muda"af fiilin muzâri formu, sâlim fiilin muzari formundan farklıdır. İkinci ve üçüncü harflerin aynı olması dolayısıyla tek harfe indirgenip şeddelenmesi (idgâm) sonucu, muzâride en önemli hareke olan 'aynu'l-fi'l'in harekesi fâu'l- fi'l'e aktarılır. Dolayısıyla muda"af fiillerin muzârilerinde 'aynu'l-fi'l'lerin harekeleri birinci harfin, yani fâu'l- fi'l'in üstünde görünür. Örneğin, مَدَّ fiili birinci kalıptandır. Dolayısıyla aslı (يَمْدُدُ - مَدَدَ) biçimindedir. İdgâm uygulandığında mâzî formu مَدَّ olurken, muzâri formu يَمُدُّ biçimini alır. Muda"af fiilin mâzî olumsuz çekiminde başına ما olumsuzluk edatı getirilir. Muzâri olumsuz çekiminde ise başına لا olumsuzluk edatı getirilir.

öğrenme çıktıları ve bölüm özeti التَّلْخِيص

3 Muda“af fiillerin emr-i hâzır, emr-i gâib; nehy-i hâzır ve nehy-i gâib çekimlerini yapabilme

Muda“af fiillerde Emir ve Nehiy Çekimi

Bir muda“af fiil olan مَدَّ (uzattı) fiilinden emr-i hâzır kipi elde etmek istediğimizde, yine sulâsî fiillerde emr-i hâzır kipinin bulunuşuna ilişkin yol izlenir. Buna göre fiilin ikinci şahıs muzârisi (eril) alınır: أَنْتَ تَمُدُّ, baştaki muzâraat harfi atılır: مُدُّ, baştaki muzâraat harfi atıldıktan sonra ardından gelen harf harekeli olduğu için okunabiliyor, bu yüzden başa elif getirilmesine gerek bulunmuyor. Son işlem olarak fiilin sonu cezm edilir:
مُدَّ Şedde üstündeki damme harekesinin fethaya dönüşmesi bir cezm alâmetidir.

Nehy-i hâzır çekimi ilgili şahsa ait muzâri fiilin başına nehiy lâ'sı (لا الناهية *lâ en-nâhiye*) getirilerek yapılır Nehiy lâ'sı, başına geldiği muzâri fiili cezm eder. Örneğin, لا تَمُدَّ, uzatma!

Nehy-i gâib çekimi de ilgili şahsa ait muzâri fiilin başına nehiy lâ'sı (لا الناهية *lâ en-nâhiye*) getirilerek yapılır. Nehiy lâ'sı da başına geldiği muzâri fiili cezm eder. Örneğin, لا يَمُدَّ, uzatmasın!

Emr-i gâib formu üçüncü şahıslara dönük emir kipidir, dolayısıyla ilgili şahsa ait muzâri fiilin başına kesra ile harekeli bir emir lâm'ı (لام الأمر) getirilerek yapılır. Bu "emir lâmı", başında kullanıldığı muzâri fiili cezm eder ve fiilin anlamını da dilek-istek kipine çevirir. Örneğin, لِيَمُدَّ, uzatsın.

4 Gün içinde yapılanları Muda“af fiilleri kullanarak anlatabilme

Bugün Neler Yaptın?

مرَّ ،قَصَّ ،حَجَّ ، صَبَّ gibi muda“af filllerin cümle içinde kullanımı üzerinde durulmuştur.

5 Arapçada sıklıkla kullanılan bazı ifade biçimlerini tanıma ve yerinde kullanma becerisi elde edebilme

Arapçada Kalıp İfadeler

"أنْعمَ الله عليك", "نَعيمًا", " يَهْدينا و يَهْديكُم الله", "يرحمك الله", "الحمد لله" kalıp ifadeleri, görsellerle birlikte verilerek tanıtılmıştır.

1 Aşağıdakilerden hangisi Müslümanlar için dinî bir bayram ismidir?

A. عيد الميلاد
B. عيد الفطر
C. عيد المولود
D. عيد شَمّ النسيم
E. عيد الاستقلال

2 Muda“af fiilin tanımı aşağıdakilerden hangisidir?

A. Yapısında hemze bulunan fiillerdir.
B. Yapısında illetli harf bulunan fiillerdir.
C. İlk harfi illetli olan fiillerdir.
D. Son harfinde hemze bulunan fiillerdir.
E. Yapısında şedde bulunan fiillerdir.

3 Aşağıdaki muda“af fiillerden hangisi muzâri olumsuz olarak çekimlenmiştir?

A. لا يَصُبُّ
B. لِيَصُبَّ
C. لا يَصُبَّ
D. لا تَصُبَّ
E. ما صَبَبْتُ

4 مُرَّ ifadesi aşağıdaki formlardan hangisinde çekimlenmiştir?

A. Emr-i Gâib
B. Nehy-i Hâzır
C. Emr-i Hâzır
D. Nehy-i Gâib
E. Mâzi olumlu

5 Aşağıdaki muda“af fiil çekimlerinden hangisi Nehy-i Gâib formundadır?

A. لا يَسُرُّ
B. لا نَسُرُّ
C. لِيَسُرَّ
D. سُرَّ
E. لا يَسُرَّ

6 Aşağıdakilerden hangisi قَصَّ fiilinin هُوَ zamiri için Emr-i Gâibidir?

A. لِيَقُصَّ
B. لا تَقُصَّ
C. لا يَقُصُّ
D. قُصَّ
E. لا يَقُصَّ

7 Aşağıdaki fiil çekimlerinden hangisi anlam olarak geçmiş zamanın olumsuzunu gösterir?

A. لا تَعُدَّ
B. لَمْ تَعُدَّ
C. لا تَعُدُّ
D. لِتَعُدَّ
E. ما تَعُدُّ

8 لِتَشُكَّ فاطمة في الناسِ حَوْلَها.

Yukarıdaki cümlenin Türkçesi aşağıdakilerden hangisidir?

A. Fatma etrafındaki insanlardan şüphelenmesin.
B. Fatmanın etrafındaki insanlar ondan şüpheleniyor.
C. Fatma etrafındaki insanlardan şüphelensin.
D. İnsanlar, Fatmadan ve çevresinden şüpheleniyor.
E. Fatma'nın çevresindeki insanlardan şüphelenme.

9 "Bütün sorulara cevap verme!" ifadesinin Arapça karşılığı aşağıdakilerden hangisidir?

A. لِيَرُدَّ على كُلّ سُؤالٍ
B. لا يَرُدُّ على كُلّ سُؤالٍ
C. تَرُدُّ على كُلّ سُؤالٍ
D. لا تَرُدَّ على كُلِّ سُؤالٍ
E. لَمْ تَرُدَّ على كُلّ سُؤالٍ

10 Aşağıdaki ifadelerden hangisi bayramlara özgü bir tebrik ifadesidir?

A. صباح الخير
B. عيد مبارك
C. تُصبح على الخير
D. شُكرا جزيلاً
E. نَعيمًا

1. B Yanıtınız yanlış ise "Günlük Hayatımızda Arapça 1" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

2. E Yanıtınız yanlış ise "Arapçada Muda‘‘af Fiiller" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

3. A Yanıtınız yanlış ise "Muda‘‘af Fiilin Olumsuz Çekimi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

4. C Yanıtınız yanlış ise "Muda‘‘af Fiilin Emr-i Hâzır Çekimi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

5. E Yanıtınız yanlış ise "Muda‘‘af Fiilin Nehy-i Gâib Çekimi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

6. A Yanıtınız yanlış ise "Muda‘‘af Fiilin Emr-i Gâib Çekimi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

7. B Yanıtınız yanlış ise "Muda‘‘af Fiilin Olumsuz Çekimi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

8. C Yanıtınız yanlış ise "Muda‘‘af Fiilin Emr-i Gâib Çekimi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

9. D Yanıtınız yanlış ise "Muda‘‘af Fiilin Nehy-i Hâzır Çekimi" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

10. B Yanıtınız yanlış ise "Bayramlar" konusunu yeniden gözden geçiriniz.

1 Araştır/Tekrarla Yanıt Anahtarı

Araştır 2

مَرَّ fiili 1. kalıptan; فَرَّ fiili 2. kalıptandır. Mâzî ve muzâri çekimlerini defterinize yazınız.

Mâzî

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ مَرّوا	هُما مَرّا	هُوَ مَرَّ	Gâib
هُنَّ مَرَرْنَ	هُما مَرَّتا	هِيَ مَرَّتْ	Gâibe
أَنْتُمْ مَرَرْتُمْ	أَنْتُما مَرَرْتُما	أَنْتَ مَرَرْتَ	Muhâtab
أَنْتُنَّ مَرَرْتُنَّ	أَنْتُما مَرَرْتُما	أَنْتِ مَرَرْتِ	Muhâtaba
نَحْنُ مَرَرْنا		أَنا مَرَرْتُ	Mutekellim

Muzâri

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ يَمُرّونَ	هُما يَمُرّانِ	هُوَ يَمُرُّ	Gâib
هُنَّ يَمُرْنَ/يَمْرُرْنَ	هُما تَمُرّانِ	هِيَ تَمُرُّ	Gâibe
أَنْتُمْ تَمُرّونَ	أَنْتُما تَمُرّانِ	أَنْتَ تَمُرُّ	Muhâtab
أَنْتُنَّ تَمُرْنَ/تَمْرُرْنَ	أَنْتُما تَمُرّانِ	أَنْتِ تَمُرِّينَ	Muhâtaba
نَحْنُ نَمُرُّ		أَنا أَمُرُّ	Mutekellim

1 Araştır/Tekrarla Yanıt Anahtarı

Araştır 2

Mâzî

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ فَرّوا	هُما فَرّا	هُوَ فَرَّ	Gâib
هُنَّ فَرَرْنَ	هُما فَرَّتا	هِيَ فَرَّتْ	Gâibe
أَنْتُمْ فَرَرْتُمْ	أَنْتُما فَرَرْتُما	أَنْتَ فَرَرْتَ	Muhâtab
أَنْتُنَّ فَرَرْتُنَّ	أَنْتُما فَرَرْتُما	أَنْتِ فَرَرْتِ	Muhâtaba
نَحْنُ فَرَرْنا		أَنا فَرَرْتُ	Mutekellim

Muzâri

Çoğul (Cem‘)	İkil (Tesniye)	Tekil (Mufred)	
هُمْ يَفِرّونَ	هُما يَفِرّانِ	هُوَ يَفِرُّ	Gâib
هُنَّ يَفِرْنَ / يَفْرِرْنَ	هُما تَفِرّانِ	هِيَ تَفِرُّ	Gâibe
أَنْتُمْ تَفِرّونَ	أَنْتُما تَفِرّانِ	أَنْتَ تَفِرُّ	Muhâtab
أَنْتُنَّ تَفِرْنَ/ تَفْرِرْنَ	أَنْتُما تَفِرّانِ	أَنْتِ تَفِرّينَ	Muhâtaba
نَحْنُ نَفِرُّ		أَنا أَفِرُّ	Mutekellim

Araştır 3

Aşağıda verilen muda“af fiillerin emr-i hâzır, emr-i gâib, nehy-i hâzır, nehy-i gâib çekimlerini yapınız. (1/فَكَّ), (1/رَدَّ)

Emr-i Hâzır

أنتم فُكّوا	أنتما فُكّا	أنتَ فُكَّ (اُفْكُكْ)	Muhâtab
أنتنّ فُكْنَ (اُفْكُكْنَ)	أنتما فُكّا	أنتِ فُكّي	Muhâtaba

Emr-i Gâib

هم لِيَفُكُّوا	هما لِيَفُكّا	هو لِيَفُكَّ	Gâib
هُنّ لِيَفُكْنَ (لِيَفْكُكْنَ)	هما لتَفُكّا	هِي لِتَفُكَّ	Gâibe

1 Araştır/Tekrarla Yanıt Anahtarı

Araştır 3

Nehy-i Hâzır

أنتم لا تَفُكّوا	أنتما لا تَفُكّا	أنتَ لا تَفُكَّ	Muhâtab
أنتنّ لا تَفُكْنَ (لا تَفْكُكْنَ)	أنتما لا تَفُكّا	أنتِ لا تَفُكّي	Muhâtaba

Nehy-i Gâib

هم لا يَفُكُّوا	هما لا يَفُكّا	هو لا يَفُكَّ	Gâib
هُنّ لا يَفُكْنَ (لا يَفْكُكْنَ)	هما لا تَفُكّا	هِيَ لا تَفُكَّ	Gâibe

Emr-i Hâzır

أنتم رُدُّوا	أنتما رُدَّا	أنتَ رُدَّ (أُرْدُدْ)	Muhâtab
أنتنّ رُدْنَ (أُرْدُدْنَ)	أنتما رُدَّا	أنتِ رُدِّي	Muhâtaba

Emr-i Gâib

هم لِيَرُدُّوا	هما لِيَرُدّا	هو لِيَرُدَّ	Gâib
هُنّ لِيَرُدْنَ (لِيَرْدُدْنَ)	هما لِتَرُدّا	هِيَ لِتَرُدَّ	Gâibe

Nehy-i Hâzır

أنتم لا تَرُدُّوا	أنتما لا تَرُدَّا	أنتَ لا تَرُدَّ	Muhâtab
أنتنّ لا تَرُدْنَ (لا تَرْدُدْنَ)	أنتما لا تَرُدَّا	أنتِ لا تَرُدِّي	Muhâtaba

Nehy-i Gâib

هم لا يَرُدُّوا	هما لا يَرُدَّا	هو لا يَرُدَّ	Gâib
هُنّ لا يَرُدْنَ (لا يَرْدُدْنَ)	هما لا تَرُدَّا	هِيَ لا تَرُدَّ	Gâibe

1 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 1

Aşağıdaki boşlukları sütundaki fiillerin uygun muzâri çekimleriyle doldurunuz.

	يَمُرُّ	يَفِرُّ	يَشُكُّ	يَرُدُّ	يَسُرُّ	يَضِلُّ	يَمَلُّ
نحن	نَمُرُّ	نَفِرُّ	نَشُكُّ	نَرُدُّ	نَسُرُّ	نَضِلُّ	نَمَلُّ
أنتَ	تَمُرُّ	تَفِرُّ	تَشُكُّ	تَرُدُّ	تَسُرُّ	تَضِلُّ	تَمَلُّ
أنْتِ	تَمُرِّينَ	تَفِرِّينَ	تَشُكِّينَ	تَرُدِّينَ	تَسُرِّينَ	تَضِلِّينَ	تَمَلِّينَ
أنا	أمُرُّ	أفِرُّ	أشُكُّ	أرُدُّ	أسُرُّ	أضِلُّ	أمَلُّ
هُنَّ	يَمُرْنَ (يَمْرُرْنَ)	يَفِرْنَ (يَفْرِرْنَ)	يَشُكْنَ (يَشْكُكْنَ)	يَرُدْنَ (يَرْدُدْنَ)	يَسُرْنَ (يَسْرُرْنَ)	يَضِلْنَ (يَضْلِلْنَ)	يَمَلْنَ (يَمْلَلْنَ)
أنْتُمْ	تَمُرُّونَ	تَفِرّونَ	تَشُكُّونَ	تَرُدّونَ	تَسُرُّونَ	تَضِلّونَ	تَمَلّونَ
هم	يَمُرُّونَ	يَفِرّونَ	يَشُكُّونَ	يَرُدّونَ	يَسُرُّونَ	يَضِلّونَ	يَمَلّونَ

Alıştırma 2

Aşağıdaki boşlukları parantez içinde verilen muda“af fiillerin uygun mazi formlarıyla doldurunuz.

1. هُمْ مَرّوا على السّوق.
2. صَبَّ الطلابُ الماءَ في الحديقةِ.
3. هُنَّ ما شَكَكْنَ في صِحَّةِ والدِهِنّ.
4. قَصَّتْ الطالباتُ قَصَصَ الأنْبياءِ.
5. أنا مَدَدْتُ إليه قَلَمِي.

Alıştırma 3

Aşağıdaki boşlukları parantez içinde verilen muda“af fiillerin uygun muzâri formlarıyla doldurunuz (fiillerin tümü 1. kalıptandır).

1. تَمُدُّ الفتاةُ الكِتابَ الآن.
2. الولدانِ يَشُمّانِ رائحةَ الطّعامِ.
3. الرجالُ يَشُدُّونَ الحَبْلَ الآن.
4. تَصُبُّ العامِلاتُ الماءَ في الحَوْضِ.
5. التِّلْميذُ يَعُدُّ الأرْقامَ أمامَ المُعَلِّمِ.

1 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 4

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri, parantez arasında verilen fiilin uygun emr-i hâzır formuyla doldurunuz.

1. انْتِ مُرِّي علينا في طريقك إلى السوق.
2. أَنْتُمْ شُكّوا في صِحَّةِ هذه الأخْبارِ.
3. أنتما فِرّا من الكَلْبِ.
4. أَنْتَ لُفَّ يَمِينًا في نهايةِ الشارعِ.
5. أَنْتُنَّ رُدْنَ / أُرْدُدْنَ على سُؤالي.

Alıştırma 5

Aşağıdaki cümlelerin fiillerini emr-i gâibe çeviriniz (fiillerin kaçıncı kalıptan oldukları cümle sonunda parantez arasında verilmiştir).

1. لِتَمَلَّ البَنَاتُ من الأمور.
2. لِتَظَلَّ السّعادَةُ.
3. لِيَقِلَّ الأصْدِقاءُ في حياتي.
4. لِيَرِنَّ الهاتِفُ.
5. لِيَفُكَّ البقالُ النُّقودَ.

Alıştırma 6

Aşağıdaki cümlelerin fiillerini öznesine göre nehy-i hâzıra veya nehy-i gâibe çeviriniz.

1. لا تَظُنَّ الطالبةُ الرّجُلَ في المكتبة.
2. أنتَ لا تَمُرَّ بِصَديقِكَ اليومَ.
3. لا يَقُصَّ المُعلِّمُ قِصّةً.
4. لا يَضِلَّ الوَلَدُ عن طَريقِ المَدْرَسَةِ.
5. لا تَلُفَّ الطالبة إلى اليسار.

1 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 7

Aşağıdaki Arapça cümleleri Türkçeye çeviriniz.

1- قصَّتْ جَدَّتي لَنا قِصَصًا جَميلَةً.
Büyükannem bize güzel hikâyeler anlattı.

2- الأَطْفالُ يَفِرُّونَ من الكَلْبِ.
Çocuklar köpekten kaçıyor.

3- هلْ ذَهَبْتَ إِلَى الحلاّق؟ نَعيمًا!
Berbere mi gittin? Sıhhatler olsun.

4- لا تَمُرِّي أمامَ بابِنا!
Kapımızın önünden geçme!

5- فِرُّوا مِنَ الحَرْبِ!
Savaştan kaçınız!

Alıştırma 8

Aşağıdaki Türkçe cümleleri Arapçaya çeviriniz.

1- Köpek çocuğu ısırmadı.
ما عَضَّ الكَلْبُ الطِّفْلَ.

2- Çayı fincana dökme Ali!
لا تَصُبَّ الشّايَ في الفنجان يا علي.

3- Dedem uyumadan önce bana bir hikâye anlatır.
يَقُصُّ جَدّي عَلَيَّ قِصّةً قَبْلَ النّوْمِ.

4- Günler hızla geçiyor.
تَمُرُّ الأيّامُ بِسُرْعَةٍ.

5- Bayramınız kutlu olsun.
كُلُّ عام وأنتم بخير.

6- Ramazan Bayramınız kutlu olsun.
عيد فِطر مبارك.

7- Kurban Bayramınız kutlu olsun.
عيد أضحى مبارك.

8- Şükürler olsun sağlıcakla geldiniz.
الحمد لله على السلامة.

1 Alıştırmalar Yanıt Anahtarı

Alıştırma 9

Aşağıdaki cümlede altı çizili kelimenin i‘râbı hakkında hangi seçenekteki bilgi doğrudur?

مَدَّ رَسُولُ اللّٰهِ يد العَون لِلْفُقَراء.

A. Muzâfun ileyh, mecrûr cer alâmeti sondaki kesra.
B. Câr-mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.
C. Mefûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sondaki kesra.
D. Fâil, merfû, ref alâmeti vâv, çünkü düzenli eril çoğul.
E. Muzâf, mecrûr, cer alâmeti sondaki kesra.

Alıştırma 10

لا تَفِرَّ مِنَ المَسْؤُولِيَّة.

Yukarıdaki cümledeki (تَفِرَّ)’nın i‘râbı ile ilgili hangi seçenekteki bilgi doğrudur?

A. Muda“af fil, mâzî, mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.
B. Muzâri fiil, başındaki nehiy lâ’sı dolayısıyla meczûm, cezm alâmeti fetha.
C. Başındaki nefiy lâ’sı dolayısıyla olumsuz muzâri, merfû, ref alâmeti sondaki fetha.
D. Muda“af fil, muzâri, 3. şahıs dişil, tekil, başındaki nefiy lâ’sı dolayısıyla mansûb, nasb alâmeti sondaki fetha.
E. Muzâri fiil, 2. şahıs, tekil, dişil, başındaki lâ en-nâhiyeden dolayı meczûm, cezm alâmeti sondaki fetha.

bölümün kelimeleri

كَلِماتُ القِسم

أداء (*edâ'*) **eda etme, yerine getirme**

اِسْتَيقَظ (*isteykaza*) **uyandı**

أُضْحِية (*udhıye*) **kurban(lık hayvan)**

بَقْلاوة (*baklâva*) **baklava**

بِمُناسَبةِ (*bi-munâsebeti*) **münasebetiyle, vesilesiyle**

بُنَيَّ (*buneyye*) **oğlum, oğulcuğum**

ثُـمَّ (*summe*) **sonra**

جيران (*cîran*) **komşular**

حَجَّ – يَحُجُّ(*hacce-yehuccu*) **hacca gitmek**

حَلاّق (*hallâk*) **berber**

دَلَّ – يَدُلُّ (*delle – yedullu*) **göstermek, delâlet etmek (على: bir şeye, bir şeyi)**

دَقَّ – يَدُقُّ (*dakka - yedukku*) **(kapı vb.) çalmak; (nabız) atmak, vurmak**

ذَبَحَ – يَذْبَحُ (*zebeha - yezbahu*) **kurban etmek, boğazlamak**

رَدَّ – يَرُدُّ (*redde - yeruddu*) **cevap vermek**

رَنَّ – يَرِنُّ (*renne - yerinnu*) **zil, telefon vb. için çalmak**

سُؤال (*su'âl*) **soru**

سَرَّ – يَسُرُّ (*serre - yesurru*) **sevindirmek**

شَدَّ – يَشُدُّ (*şedde - yeşuddu*) **şiddetli olmak; bağlamak**

شَقيق (*şakîk*) **kardeş, aynı batından kardeş**

شَكَّ – يَشُكُّ (*şekke - yeşukku*) **şüphe etmek**

شَمَّ – يَشُمُّ (*şemme - yeşummu*) **koklamak**

صاحَ (*sâha*) **bağırdı, haykırdı, çığlık attı**

صَبَّ – يَصُبُّ (*sabbe-yesubbu*) **birşeyi ...(içine)dökmek**

صَلاة (*salât*) **namaz**

صَلاة العيد (*salâtu'l-'ıyd*) **bayram namazı**

صَوم (*savm*) **oruç**

ضَلَّ – يَضِلُّ (*dalle - yadillu*) **kaybolmak, sapmak**

ظَلَّ – يَظَلُّ (*zalle - yezallu*) **sürdürmek**

ظَنَّ – يَظُنُّ (*zanne - yezunnu*) **zannetmek, sanmak**

عانَقَ (*'ânaka*) **sarıldı**

عَدَّ – يَعُدُّ (*'adde – ye'uddu*) **saymak**

عَضَّ – يَعَضُّ (*'adda – ye'addu*) **ısırmak**

عِنْدَ ما (*'inde mâ*) **...dığında, ...dığı zaman**

عيد (*'ıyd*) **bayram**

عيد الأضْحى (*'ıydu'l-edhâ*) **kurban bayramı**

عيد الفِطْر (*'ıyd fitr*) **ramazan bayramı**

فَرِحَ – يَفْرَحُ (*feriha - yefrahu*) **sevinmek (بِ: bir şeye)**

فَرَّ – يَفِرُّ (*ferre - yefirru*) **kaçmak**

فَكَّ – يَفُكُّ (*fekke - yefukku*) **çözmek, açmak; bozmak (para)**

قَبْر (*kabr*) **kabir, mezar**

قَبْلَ (*kable*) **...dan, ...den önce**

قَبَّلَ (*kabbele*) **öptü**

قَصَّ – يَقُصُّ (*kassa - yekussu*) **hikaye anlatmak**

قِصَّة (*kıssa*) **hikâye, öykü** (ç.) قَصَص (*kasas*) قِصَص (*kısas*)

قِطعة (*kıt'a*) **parça, bölüm, dilim**

قَلَّ – يَقِلُّ (*kalle - yakıllu*) **azalmak**

لَفَّ – يَلُفُّ (*leffe - yeluffu*) **sarmak, kaplamak; dönmek (etrafında, bir yöne)**

مُبَكِّراً (*mubekkiran*) **erken**

مُحْتاج (*muhtâc*) **ihtiyaç duyan**

مَدَّ – يَمُدُّ (*medde - yemuddu*) **uzatmak**

مَرَّ – يَمُرُّ (*merre - yemurru*) **geçmek, uğramak (على, بِ: bir yere veya birine)**

مُشْتاقٌ (*muştâk*) **özleyen, hasret çeken**

مَقْبَرَة (*makbere*) **mezarlık, kabristan**

مَلاعِب (*melâ‘ib*) **oyun alanları** (t.) مَلْعَب (*mel‘ab*) **stadyum**

مَلَّ – يَمَلُّ (*melle - yemellu*) **sıkılmak**

يُحِبُّ (*yuhibbu*) **seviyor**

يُوَزِّعُ (*yuvezzi‘u*) **dağıtır**

يوم عَرَفة (*yevmu arefe*) **arefe günü**

bölümün deyimleri تعبيرات القسم

الحمد لله على السّلامة (*elhamdulillâh ‘ala’s-selâme*) **şükürler olsun salimen geldiniz**

أهلاً و سَهْلاً (*ehlen ve sehlen*) **hoş geldin**

بِالعافِية (*bi’l-‘âfiye*) **afiyet olsun**

سَلِمَتْ يَداكِ (*selimet yedâki*) **eline sağlık**

عيد مبارك (‘*ıyd mubârek*) **bayramın mübarek olsun, iyi bayramlar**

في سَبيل الله (*fî sebîlillâh*) **Allah yolunda, Allah için**

كلُّ سنة و أَنْتُم طَيِّبون (*kullu sene ve entum tayyibûn*) **bayramınız kutlu olsun**

كُلُّ عام و أَنْتُمْ بِخَير (*kullu ‘âmin ve entum bihayr*) **bayramınız kutlu olsun**

لا أشُكُّ في ذلك (*lâ eşukku fî zâlik* **bundan şüphem yok**

يا لها من مُفاجَأة جَميلَة (*yâ lehâ min mufâce’e cemîle*) **ne güzel bir sürpriz**

